

Dějiny českých zemí

v 17. a 18. století

- České země (od roku 1526) **součástí habsburské monarchie.**
- Habsburskou monarchii tvořily země Koruny české (Čechy, Morava, Slezsko), Rakousko, Uhry (dnešní Slovensko a Maďarsko) a Chorvatsko.
- Po třicetileté válce **prosazení centralistické a absolutistické formy vlády** - stavy si udržely významnější pozice pouze v Uhrách, které z velké části ovládali Turci (po bitvě u Moháče r. 1526).

- Období po bitvě na Bílé hoře (po třicetileté válce) do cca poloviny 18. století (osvícenského absolutismu) nazýváme jako **doba pobělohorská**.
- Po třicetileté válce pokles obyvatel => **zvýšení robotní povinnosti** => častá **povstání** proti vrchnosti, povstání Chodů

Leopold I. (1657-1705)

- **boje s osmanskou říší -**
Turci pronikli hluboko do Uher
- r. 1683 **turecká vojska**
oblehla Vídeň - Turci
poraženi

- r. 1700 vymřela španělská větev Habsburků -> nárok na uprázdněný trůn si dělali rakouští Habsburkové i francouzští Bourboni => **válka o španělské dědictví** (1700 - 1714)

- do konfliktu se zapojila velká část tehdejších evropských zemí

- výsledek: následníkem trůnu se stal francouzský princ, ale za cenu velkých ústupků

- po smrti Leopolda I. se na krátko (do roku 1711) stal panovníkem habsburké monarchie **Josef I.**

Poslední španělský Habsburk Karel II.

Karel VI. (1711 - 1740)

- syn Leopolda I., bratr Josefa I.
- Karel VI. dlouho neměl děti, **obavy o následnictví** => r. 1713 vydal zákon nazývaný **pragmatická sankce**, podle kterého přechází následnictví na prvorozené dítě bez ohledu na pohlaví (do té doby se následníkem mohl stát vždy jen syn) = **následníkem může být i dcera** -> uplatněn v případě jeho dcery Marie Terezie (*1717)

Marie Terezie (1740-1780)

- dcera Karla VI.
- některé státy neuznaly pragmatickou sankci a nástupnictví Marie Terezie - pruský král Friedrich Veliký vpadl do Slezska => **válka o rakouské dědictví (1740-1748)**
- Výsledek: následnictví Marie Terezie bylo uznáno, ale české země ztratily většinu Slezska ve prospěch Pruska - snaha jej získat zpět v **sedmileté válce**

- s manželem **Františkem Lotrinským** měla 16 dětí -> **habsbursko-lotrinská dynastie**
- “tchýně Evropy”, např. dcera Marie Antoinetta provdána za Ludvíka XVI.

- **osvícený absolutismus** - provedla množství reforem státní správy:
 - aktualizace soupisu půdy (katastr), číslování domů
 - první sčítání lidu v celé Evropě
 - zavedla povinnost používat příjmení
 - uzákonila povinnou školní docházku pro děti od 6 do 12 let

- **zřídila stejné úřady v celé monarchii řízené z Vídně, v nich státem placení úředníci**
- **zrušila cla mezi zeměmi monarchie**
- **sjednotila míry a váhy**

Josef II. (1780-1790)

- nejstarší syn Marie Terezie
- první panovník **habsburko-lotrinské dynastie**
- **osvícenský absolutismus** - přední představitel, i celoevropského významu
- **rušil kláštery**, které se nevěnovaly veřejně prospěšným činnostem (zrušil jich cca 1/2)

- Dvě reformy (r. 1781), které podstatně zlepšily život lidí:

- **zrušení nevolnictví** - poddaní se mohli bez souhlasu vrchnosti stěhovat, volit řemeslo, uzavírat manželství; poddanství/roboty nebylo zrušeno (až v r. 1848)

- **toleranční patent** - dovoluje vedle katolického náboženství i protestantismus a pravoslaví

K Josef Druhý z Boží
 Milosti volený Římský Císař,
 po všecky Časy Rozmnožitel Říše, Král w Germa-
 ni, w Břích, w Čechách zc. zc. Arcckníže rakauské,
 Kníže Burgundské, a Lotryngské zc. zc.

Wzkazugeme společným Tassým wěrným, neposlušnějším Stawum,
 w rchnostenským Auřednikum, Wybčárům, Konselům, a ostat-
 ným Poddaným w Čechách, w Morawě, a w Slezsku, Tassý zc-
 mo: knížecý Milost, a dawáme wám tuto negmilostiwěgi k Wyrozum-
 mēnj:

Poněwadž gsme rozwážili, že Wyblazenj, a Wyzdwiženj tě-
 lesné Poddanosti neb Čłowěčenstwj, a Dwedenj mjrně — dle Přej-
 kladu Tassých rakauských dědičných Zemj spořádané Poddanosti, k
 Žwelebenj Worby, a společného polního Hospodářstwj, gakož y taky
 k přičiudliwému Wyhledawánj Džitku velmi prospěšně gest, a že se
 takowá Proměna gač s drawým Rozumem, tak taky s Láskaw Blížnj-
 ho strownáwá;

Protož gsme pohnutý byli, tělesnau Poddanost, neb Čłowě-
 čenstwj hned od této Chwjsle zcela wyzdwihnauti, místo nj ale mjrn-
 nau Poddanost wwedst, a tudy gruntownjm W rchnostem, a ge-
 gich Auřednikum, gakož y Poddaným nasledugicý Prawidlo k negbedli-
 wějším Zachowánj přikazně předepsati.

Předně: Má geden každý Poddaný Prawo, gedině na předběžné
 Wbláštijnj, a neodplatně k obdrženj magicý Čzeduli, w Staw manžel-
 ský wstaupiti; Gakož y taky

Za Druh: gednomu každému Poddanému na Wůli se zanechá-
 wa, že on s Pozorowánjm toho, co Tassě negwyassy Wstanowenj
 strany okřslečlýho W rbowánj předpisuge, y také z Panstwj se ods-

- Josef II. zemřel bez následníka, na trůnu ho vystřídal jeho mladší bratr Leopold II. (1790-1792)
- Po smrti Leopolda II. nastoupil na trůn syn Leopolda II. František I.

Josef II. se svým bratrem Leopoldem II.